

Analyse

15. april 2025

Sunde offentlige finanser kan komme i fare

Af Niels Storm Knigge

Den overordnede økonomiske politik har i flere årtier understøttet gradvist sundere og sundere offentlige finanser i Danmark. Ser vi frem er der udsigt til nogle udfordrende år frem mod 2040, men stadig på et bagtæppe af meget stærke og sunde offentlige finanser. Dette kan dog komme i fare: Som denne analyse viser, kan selv små justeringer af den førte politik eller de beregningstekniske antagelser ændre de langsigtede udsigter mærkbart og bringe den finanspolitiske holdbarhed i fare.

- Den seneste fremskrivning fra Finansministeriet viser, at frem mod 2050 overholder saldoen budgetlovens grænse om underskud på max 1 pct. af BNP alle år. Efter 2050 er der et stadig stigende overskud og derfor samlet finanspolitisk holdbarhed på 1,2 pct. – 36 mia. kr. årligt.
- I analysen viser vi tre risikoscenarier: Ufinansieret løft af militærudgifter, lempeligere indeksering af pensionsalder og lavere arbejdstid, som tilsammen kan vende den finanspolitisk holdbarhed til en markant uholdbarhed på -2,4 pct. af BNP. Det ville kræve ca. 72 mia. årlig opstramning at gøre dette forløb holdbart.
- I Finansministeriets seneste fremskrivning er der udsigt til underskud, som i slutningen af 2030'erne rammer budgetlovens grænse. Selv uden risikoscenarier er det derfor ikke muligt at lempe den overordnede finanspolitik frem mod 2040, da det vil stride mod budgetloven. Evt. ufinansierede løft af fx militærudgifter skal derfor senest finansieres i i 2030'erne.
- Kravet om at finansiere yderligere tiltag inden 2040 gør samtidig, at en lempelse af pensionsindeksering umiddelbart ikke skal afvejes ift. øvrige tiltag, da det først påvirker saldoen efter 2040, og der således ikke er et direkte trade-off mellem dette og fx muligheden for at finansiere højere militærudgifter.

Kontakt

Ledende økonom
Niels Storm Knigge
Tlf. 4076 7623
E-mail nsk@kraka.dk

1. Sunde offentlige finanser

Sunde offentlige finanser i Danmark

De offentlige finanser er sunde i Danmark. De seneste år har der været store overskud på den offentlige saldo, som måler forskellen mellem statens indtægter og udgifter. Samtidig er det offentliges nettogæld negativ, dvs. den offentlige sektor har en formue, når man trækker gæld fra aktiver som fx statens indestående i Nationalbanken og værdien af aktier i selskaber som Ørsted, DSB og Københavns Lufthavne mv. Ser man længere frem i Finansministeriets prognose for de offentlige finanser, ser det også godt ud, jf. figur 1. Figuren viser den såkaldt "strukturelle saldo", som er den offentlige saldo, men rensat for effekten af konjunktursituation og andre midlertidige fænomener. I prognosen er der langsigtet holdbarhed. Hvis der ikke er holdbarhed, betyder det at gælden på lang sigt vil eksplodere, så holdbarhed er en vigtig finanspolitisk egenskab.

Analysen viser alternative scenarier for off. finanser

Finansministeriets fremskrivning af den offentlige saldo lægger til grund, at man bruger hele det såkaldte finanspolitiske råderum frem mod 2030. Som vist i Knigge (2025) betyder det, at man kan hæve forsvarsudgifterne til 3 pct. af BNP og samtidig sætte penge af til offentlig velfærd i takt med, at antallet af ældre borgere stiger, inden for dette råderum – og altså uden at flytte på den strukturelle saldo i figur 1. I denne analyse viser vi, hvordan forskellige alternative scenarier for de offentlige finanser kan ændre udsigten for den strukturelle saldo. Scenarierne er udvalgt ud fra aktuelle politiske emner og blandt grundlæggende principper for finansministeriets fremskrivning.

Scenarie med test af Finansministeriets forløbs antagelser

Øvelsen handler ikke om at sætte spørgsmålstejn ved Finansministeriets fremskrivning, som er lavet efter sunde principper, men om at vise, hvad det betyder for de offentlige finanser, hvis disse principper ikke viser sig at holde stik. Givet den store usikkerhed, som er indbygget i lange økonomiske fremskrivninger, kan man se det som en slags følsomhedstest af den fremskrevne udvikling.

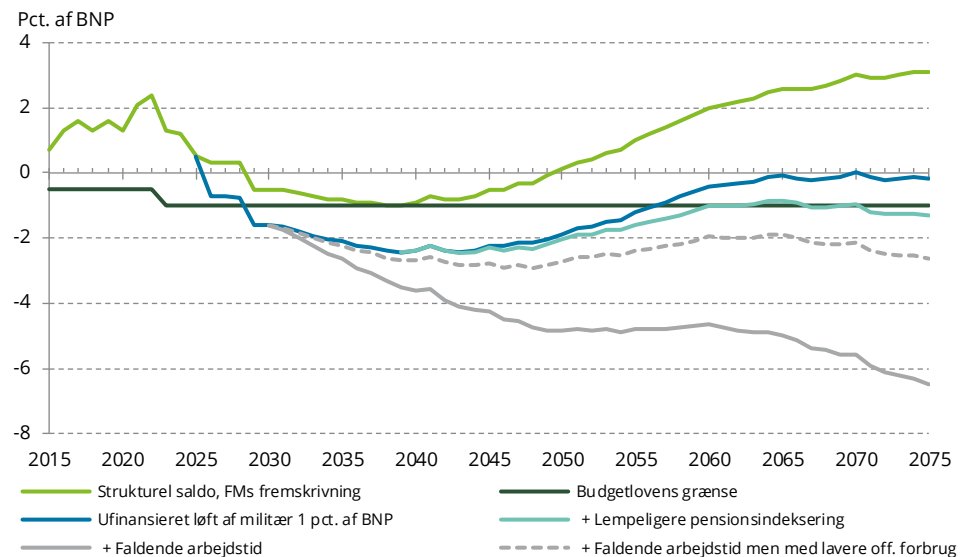
Militærudgifter, lavere arbejdstid og pensionsindeksering

Således beregner vi en række risikoscenarier, der viser effekten af et yderligere, ufinansieret løft af militærudgifterne på 1 pct. af BNP, faldende arbejdstid fra 2030 til 2050, svarende til den historiske sammenhæng mellem velstandsfremgang og arbejdstid, samt effekten af at lempe pensionsindekseringen efter 2040, svarende til den anbefaling, som kommissionen om tilbagetrækning og nedslidning gav i maj 2022. Hvert scenarie er gennemgået i detaljer i afsnit 2, 3 og 4.

Vil føre til et samlet set klart uholdbart forløb

Hvis alle disse risikoscenarier udspilles på samme tid, vil det radikalt ændre udsigten for de offentlige finanser i fremtiden: Fra et scenarie, der samlet set er finanspolitisk holdbart med en udfordrende periode i 2030'erne og 2040'erne og derefter støt stigende overskud fra 2050'erne og frem, til et scenarie som er et klart uholdbart forløb, hvor underskuddet vokser og vokser år for år, jf. figur 1. Et uholdbart forløb vil betyde, at den offentlige gæld på et tidspunkt vil eksplodere. Det vil kræve politisk handling inden da, og i sidste ende højere skatter, lavere velfærdsudgifter og/eller betydelige reformer. I figuren er de forskellige risikoforløb lagt ovenpå hinanden, så det enkelte tiltags marginale effekt skal ses ved forskellen til den saldoprofil, som er ovenfor.

Figur 1 FMs fremskrivning og alternative forløb for strukturel saldo

Anm.: Hvert forløb lægges til det foregående. Der regnes på løft af militærudgifter udover, hvad der er råd til indenfor det finanspolitiske råderum. Lempeligere pensionsindeksering svarer til kommissionen om tilbagetrækning og nedslidnings forslag. Arbejdstid falder i takt med velstand svarende til historisk gennemsnit fra 2030 til 2050. De enkelte forløb er beskrevet i detaljer i kapitlets underafsnit.

Kilde: Egne beregninger pba Finansministeriet og kommissionen om tilbagetrækning og nedslidning.

Holdbarhed svækkes med op til 3,6 pct. af BNP

I Finansministeriets fremskrivning er holdbarhedsindikatoren beregnet til 1,2 pct. af BNP. Holdbarhedsindikatoren måler, hvor meget man i teorien kan lempe de offentlige finanser hvert år i al fremtid, uden at gælden eksploderer. Holdbarheden svarer altså til en lempelse på ca. 36 mia. kr. hvert år fremover. Indregnes alle de alternative risikoscenarier, svækkes indikatoren med 3,6 pct. point, og ender således i markant negativt territorie med -2,4 pct. af BNP, svarende til ca. 72 mia. årligt.

Svækkelsen mildnes hvis krav til off. velfærd sænkes

Den voldsomme svækkelse mildnes, hvis man forudsætter, at den lavere arbejdstid sænker folks forventninger til den offentlige velfærd, og at den akkompagneres af et lavere offentligt forbrug, svarende til at fastholde forbrugets andel af BNP. Det vil skære ca. ¼ af realvæksten i offentlige forbrug frem mod 2050 væk. Det vil i givet fald give en holdbarhedsindikator, som samlet set er på ca. -1 pct. af BNP, omtrent 30 mia. årligt.

Ikke kun holdbarhed at tænke på – modvind 2030-2050

Den egentlige opstramning, som de viste risikoscenarier vil kræve frem mod 2040'erne, er dog større end deres opgjorte holdbarhedsindikator. Med de nuværende finanspolitiske regler i Danmark, er det ikke tilladt at have et større strukturelt underskud end -1 pct. Som figuren viser, så rammer det nuværende forløb netop -1 pct. i slutningen af 2030'erne. Dermed overskrider risikoscenarierne budgetloven i disse år. Det samlede risikoforløb inklusive lavere offentligt forbrug kræver således stadig en betydelig finanspolitisk opstramning frem mod 2040. Skal budgetloven overholdes, skal der laves en opstramning på 1,4 pct. af BNP, ca. 42 mia. om året.

Off. finanser kan ikke lempes overordnet før 2040

Faktisk er det med de nuværende udsigter slet ikke muligt overordnet at lempe de offentlige finanser før 2040, hvis budgetloven skal overholdes. Det betyder også, at selv gældsfinansiering af midlertidige tiltag vil kræve opstramning i 2030'erne, selvom vi i disse år har både overskud og lav gæld. Men renterne skal betales i 2030'erne og vil sende den strukturelle saldo under -1 pct., medmindre der findes finansiering til at dække det.

Pensionsindeksering kan adskilles fra øvrige prioriteringer

Lempeligere indeksering af pensionsalderen udgør i den forbindelse et lidt særligt tilfælde. Givet ændringen først påvirker saldoen efter 2040, er det faktisk muligt at indføre en lempelse her i de kommende år, med effekt fra 2045, uden det kræver yderligere finansiering. Det er alene de

fremtidige overskud, som en lempet pensionsindeksering vil gøre indhug i. Spørgsmålet om pensionsindeksering kan derfor adskilles fra øvrige økonomiske prioriterings spørgsmål de kommende år.

Det er også muligt med positive scenarier for saldo

Det er naturligvis ikke kun negative overraskelser, som kan ramme den offentlige saldo i fremtiden. I de seneste år har Finansministeriet opjusteret deres vurdering af dansk økonomi som følge af øget arbejdskraftindvandring og højere beskæftigelsesfrekvens for ældre og indvandrere, hvilket har ført til løft af den strukturelle beskæftigelse. En forbedring af forholdet mellem beskæftigede og antallet af borgere i landet, forbedrer de offentlige finanser. Sådanne bevægelser kan også ske i fremtiden, og der er altid betydelig usikkerhed i begge retninger i økonomiske fremskrivninger.

Indvandring har mindre langsigteffekt

Indvandring af arbejdskraft vil dog have en mindre effekt på de langsigtede offentlige finanser, end de har på vækst og beskæftigelse. Det skyldes dels, at øget indvandring vil give anledning til øget træk på offentlige velfærdsservice, og dels, at indvandrende arbejdskraft, som bliver permanent i Danmark, vil medbringe eller få børn og selv på længere sigt vil blive ældre. Balancen på længere sigt er derfor mere i retning af neutral effekt på de offentlige finanser.

Lavere fertilitet kan forbedre off. saldo i mange år frem

Også lavere fertilitet, som behandles i kapitel 4 vil forbedre den offentlige saldo de kommende år, hvor et lavere børnetal vil sænke udgiftspresset. Da en gennemsnitsperson først i sidste halvdel af tyverne giver overskud på de offentlige finanser, vil den positive netto saldoeffekt øges til den anden side af 2050. Herefter vil der fortsat være en saldoforberedende effekt fra de færre børn, men gradvist vil det blive modvirket af en forværende effekt fra de færre i beskæftigelse i de følgende årtier. På meget lang sigt vil et lavere antal af både børn, beskæftigede og pensionerede få saldoeffekten til at nærme sig balance, og holdbarhedseffekten er omtrent nul.

Risikoscenarier uddybes enkeltvis i de næste afsnit

Graferne i figur 1 viser, at der med relativt få antagelser kan skabes nye scenarier, hvor de offentlige finanser i Danmark ikke ser sunde ud på lang sigt. I de følgende afsnit uddyber vi de enkelte scenarier hver for sig.

2. Ufinansieret løft af militærudgifter

Danmark skal øge militærudgifter

Danmark skal øge sine udgifter til militæret betragteligt. Det første skridt blev allerede taget i 2022 med det nationale kompromis om dansk sikkerhedspolitik, hvor man satte sig et mål om gradvist at øge forsvarsudgifterne til 2 pct. af BNP frem mod 2033, finansieret hovedsageligt af en lempelse af budgetlovens grænse og af saldomålsætningen.

Nuværende tiltag løfter over 2 pct. af BNP...

Efterfølgende blev målet om 2 pct. fremrykket til 2030, og der er i øvrigt givet en række donationer til forsvaret af Ukraine, som har bragt de danske forsvarsudgifter over 2 pct. af BNP allerede på nuværende tidspunkt. Senest har Folketinget lavet en aftale om en pulje penge, en såkaldt accelerationsfond, som skal afsætte yderligere 25 mia. i 2025 og 2026, samt 10 mia. årligt derefter.

... Men må forvente, at der skal mere til

Men givet de geopolitiske vinde, der blæser i øjeblikket, er det ret usandsynligt at disse tiltag er nok, og det er derfor forventningen, at der skal afsættes yderligere midler til forsvarsudgifter. Hvor meget er på nuværende tidspunkt uklart.

Råderum kan håndtere velfærd og 3 pct. forsvar i 2030

Det er også uklart, hvor meget der politisk kan finansieres indenfor de eksisterende økonomiske rammer. På grund af opjusteringer af Finansministeriets vurdering af dansk økonomi er der opstået et betragteligt finanspolitisk råderum. Som vist i Knigge (2025) er råderummet stort nok til at lade velfærdsudgifterne følge fuldt demografisk træk og samtidig øge forsvarsudgifterne til 3 pct. af BNP.

Men kravet kan vise sig at være 4 pct.

Det ikke urealistisk, at Danmark skal øge forsvarsudgifterne til 4 pct. af BNP, jf. Kraka-Deloitte (2025). For at løfte til 4 pct. skal der altså finansieres yderligere 1 pct. af BNP. De penge kan i sidste

ende kun komme fra velfærdsudgifter, højere skatter eller reformer, som forbedrer de offentlige finanser.

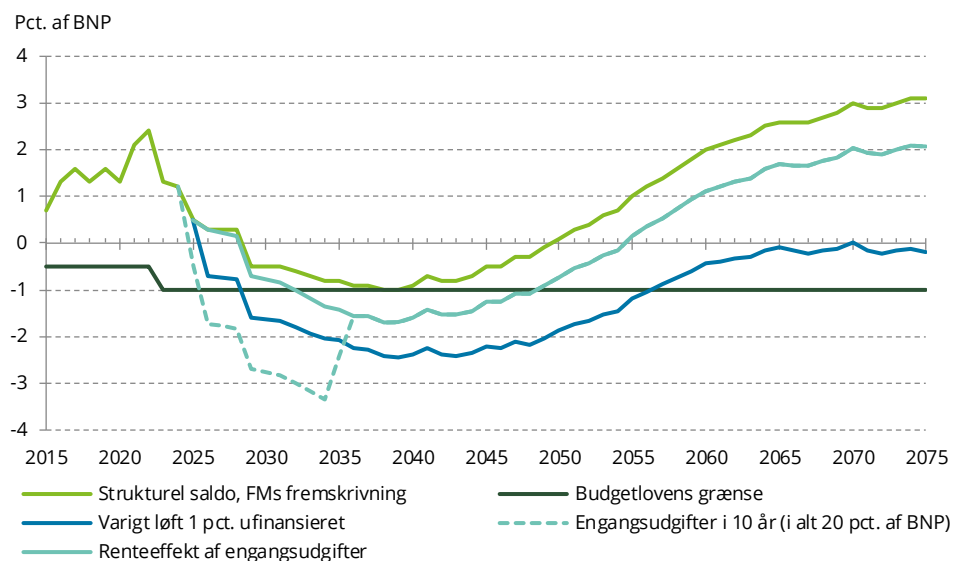
For at illustrere byrde, beregnes ufinansieret løft

1 pct. ufinansieret løft stort pres til 2060'erne

For at illustrere byrden ved et ekstra løft af militærundergifter, regner vi med et ufinansieret løft på 1 pct. af BNP. Derudover vises beregninger, hvor der er tale om et større, men kortvarigt løft. Som figur 2 viser, er der meget stor forskel på betydningen for de offentlige finanser i 2050 og derefter, om der er tale om et varigt løft af de militære udgifter eller et midlertidigt, større løft.

Hæves militærundergifterne permanent ufinansieret med 1 pct. af BNP fra 2026 vil det medføre et forløb, hvor saldoen i en lang årrække, fra 2029 til 2055, overskrider budgetlovens underskudsgrænse på -1 pct. af BNP. Holdbarhedsindikatoren vil forværres med ca. 1 pct. af BNP til 0,2 pct. og saldoen vil først i 2060'erne nærme sig balance igen. Dette viser hvordan, højere permanente militærundergifter koster: Det vil kræve finanspolitiske opstramninger i de år budgetloven ikke overholdes, og på lang sigt bruges så godt som alle muligheder for at lempe uden at skulle finde eksplicit finansiering.

Figur 2 Strukturel saldo ved varigt løft eller store engangsudgifter til militæret

Anm.: Varigt løft svækker primær saldo med 1 pct. af BNP i alle år fra 2026 og frem. Engangsudgifter svækker primær saldo 1 pct. hvert halvår fra andet halvår 2025 til første halvår 2035 (dvs. 2 pct. om året i ti år). Renteeffekterne vil altid indgå i strukturel saldo, engangsudgifter kan evt. udelades, derfor en stiple linje. Det er i begge scenarier forudsat, at der løftes ud over hvad der ligger i det finanspolitiske råderum, hvor der er plads til at løfte forsvarsudgifterne til 3 pct. af BNP.

Kilde: Egne beregninger pba. Finansministeriet.

Midlertidigt løft giver mindre langsigtet pres

Hæver man i stedet militærundergifterne ufinansieret med 2 pct. om året i ti år (i alt 600 mia. kr.) startende fra andet halvår 2025, får man en langt mindre effekt på holdbarheden – når de midlertidige udgifter ophører i 2035, er det alene renteeffekten der skal dækkes. Derfor er finansieringsudfordringen på lang sigt tilsvarende mindre. Men beregninger viser også, at selv en midlertidig forøgelse af forsvarsudgifterne – også selvom de midlertidige udgifter holdes ude af strukturel saldo – stiller krav til opstramning af finanspolitikken. For renterne af de brugte penge indgår i strukturel saldo, og de er alene nok til at bringe saldoen under budgetlovens grænse i årene 2033-2048.

Uanset model skal udgifter finansieres før 2040

Beregninger viser, at uanset hvilken model der vælges, så skal øgede udgifter til militæret finansieres allerede på den mellemlange bane, hvis man samtidig vil overholde budgetlovens grænse frem mod 2050. Det er derfor ikke muligt at sende regningen for nutidens investeringer i militæret særligt langt ud i fremtiden. Tabet ved at øge militærundergifterne bliver derfor ikke de langsigtede offentlige finanser, men mulighederne for andre politiske prioriteter de kommende år.

3. Lavere arbejdstid i takt med øget velstand

Velstand og arbejdstid hænger sammen historisk

Historisk er arbejdstiden faldet i takt med, at velstanden er steget. Dette er en langvarig historisk tendens, som kan genfindes for mange lande med lidt forskellige grader af tæthed i sammenhængen. Jf. Kraka (2023). For Danmark finder analysen, at sammenhængen svarer til at arbejdstiden er faldet 0,25 pct. for hver gang timeproduktiviteten er vokset med 1 pct.

Danskerne ønsker at arbejde mindre i fremtiden

Danskerne ønsker allerede nu at arbejde mindre, jf. Kraka-Deloitte (2025). De angiver samtidig, at de ønsker at arbejde mindre i fremtiden, end de gør nu. Det kan i hvert fald indikere, at det er sandsynligt at den historiske tendens vil fortsætte.

Følger økonomisk lærdom: fritid er et gode der "forbruges"

En faldende arbejdstid i takt med øget velstand er i tråd med helt grundlæggende økonomiske principper. Set fra et økonomisk synspunkt kan fritid opfattes som et gode der "forbruges", og når velstanden stiger, vil man efterspørge flere goder – herunder altså også fritid – og dermed arbejde mindre. Alternativt kan man sige, at folk kan opretholde den samme materielle levestandard med en kortere arbejdstid i takt med at produktivitet og løn vokser.

Konstant arbejdstid ligger til grund for fremskrivning

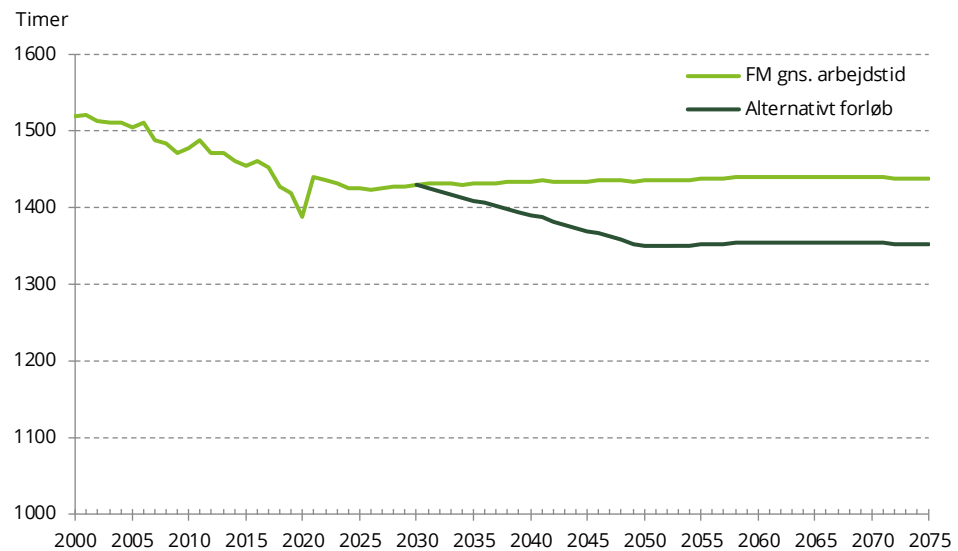
I Finansministeriets lange fremskrivning lægges til grund, at den gennemsnitlige arbejdstid er uændret. Dette skyldes ikke, at ministeriet nødvendigvis vurderer, at dette er det mest realistiske, men fordi en prioritering mellem velfærd, skat og fritid skal foretages af fremtidens befolkning. Hvis fremtidige generationer vil holde mere fri, må de selv skaffe finansieringen, det er ikke op til nutidige generationer at finansiere.

Godt princip, men kan give misvisende billede

Det er som udgangspunkt et godt princip, men det kan give et misvisende billede af fremtidens politiske prioriteringsopgaver: Da arbejdstiden ikke bestemmes direkte af politikerne kan (vil) den falde udenom politiske afvejninger, hvorefter det er op til politikerne at afveje, hvordan dette skal finansieres. For at vise betydningen af den faldende arbejdstid beregner vi, hvordan saldoen påvirkes, hvis arbejdstiden falder.

Lægges historien til grund er arbejdstid 6 pct. lavere i 2050

Hvis den historiske sammenhæng mellem timeproduktivitet og arbejdstid slår igennem i perioden 2030 til 2050, vil den gennemsnitlige arbejdstid ikke ligge flad, som forudsat i Finansministeriets lange fremskrivning, men falde gradvist med i alt 85 timer om året fra 2050 og frem, svarende til knap 6 pct. af den gennemsnitlige årlige arbejdstid, jf. figur 3.

Figur 3 Arbejdstid hvis historisk sammenhæng med timeproduktivitet anvendes 2030-2050

Anm.: I beregningen svækkes arbejdstid ikke før 2030, da en evt. lavere arbejdstid i disse år vil mindske det finanspolitiske råderum, og dermed skal finansieres indenfor dette.

Kilde: Egne beregninger pba. Finansministeriet.

Vil svække primær saldo med 2 pct. – dermed uholdbart

Som det kan ses på afstanden mellem den blå og mørkegrønne graf i figur 1, så vil et fald i arbejdstiden i dette omfang have betydelig effekt på den strukturelle saldo. Det vil svække den primære saldo med 2 pct. af BNP i 2050 og frem, mens effekten på strukturel saldo, inklusive renter, blot vokser og vokser: Fra 2,8 pct. i 2050 til over 5 pct. i 2075. I alt svækkes holdbarheden med ca. 1,8 pct. af BNP, og en faldende arbejdstid i en tyveårig periode fører således *isoleret set* til et uholdbart forløb for de offentlige finanser.

Vil kræve prioritering mellem velfærd, skat og arbejdstid

Et uholdbart saldoforløb kalder på politisk handling, og på den måde tvinges fremtiden på et tidspunkt til at tage stilling til prioriteringen mellem skat, velfærd og en evt. faldende arbejdstid. For at illustrere dette, har vi beregnet effekten på strukturel saldo, hvis det offentlige forbrug nedsættes i samme omfang, som arbejdstiden falder – og som dermed BNP også antages at falde. Dette svarer til, at man i fremtiden fortsat vil holde forholdet mellem BNP og offentligt forbrug konstant, for en uændret demografi, som det forudsat i Finansministeriets lange fremskrivninger. Fortolkningen kan være, at borgere og politikere i fællesskab indser, at man ikke kan fastholde den samme vækst i offentligt forbrug, samtidig med at arbejdstiden sættes ned.

Sænkes off. forbrug, kan det finansiere stor del af svækkelse

Hvis det offentlige forbrug reduceres i et sådant omfang, vil det finansiere ca. $\frac{3}{4}$ af saldoforværringen som følge af den faldende arbejdstid jf. figur 1. I 2050 vil offentligt forbrug være reduceret med 1,5 pct. af BNP – ca. 45 mia. kr. ift. grundforløbet. Det svarer til ca. $\frac{1}{4}$ af den samlede vækst i det offentlige forbrug, som ligger i grundforløbets fremskrivning, eller en nedsættelse af den årlige realvækst med ca. 0,25 pct. point fra godt 0,9 pct. årligt til knap 0,7 pct. årligt.

Uklart om dette vil være tilgangen – i sidste ende politik

Om det netop er denne tilgang fremtiden vil vælge, er naturligvis usikkert. Hverken det demografiske pres fra en aldrende og voksende befolkning, eller velstanden målt ved timeproduktiviteten er påvirket af en lavere arbejdstid – så det er ikke givet, at ønskerne til den offentlige velfærd vil reduceres i samme omfang som BNP. Der er ingen økonomisk mekanisme, der binder offentligt forbrug til at følge det fulde demografiske træk, i sidste ende er det offentlige forbrugs størrelse alene en politiske beslutning.

4. Lempeligere pensionsindeksering i tråd med kommissionsanbefaling

Kommission pegede på problemer i nuværende model

Som kommissionen om tilbagetrækning og nedslidning påpegede, er der en række u hensigtsmæssigheder ved den nuværende mekanisme til levetidsindeksering af pensionsalderen. Mekanismen er i forvejen en stramning af de nuværende pensionsvilkår, fordi man sigter efter et antal på pension, som er lavere end det der er gældende i øjeblikket. Derudover er det tvivlsomt, om den nuværende indekseringsmekanismes princip om at øget levetid 1:1 skal veksles til øget arbejdstid afspejler borgernes prioriteringer – man vil forvente, at folk vil ønske at fordele den øgede levetid mellem arbejdstid og otium, frem for at holde antallet af år på pension konstant. Endelig er systemet sat op, så det øger pensionsalderen mere, end levetiden for pensionister stiger, fordi systemet tillægger den faldende dødelighed mellem 60 år og den faktiske pensionsalder til den levetidsforøgelse, der skal veksles til en højere pensionsalder. Kommissionen anbefalede derfor en alternativ model, som retter u hensigtsmæssighederne i den nuværende levetidsindeksering, og dermed i praksis lempet indekseringsmekanismen.

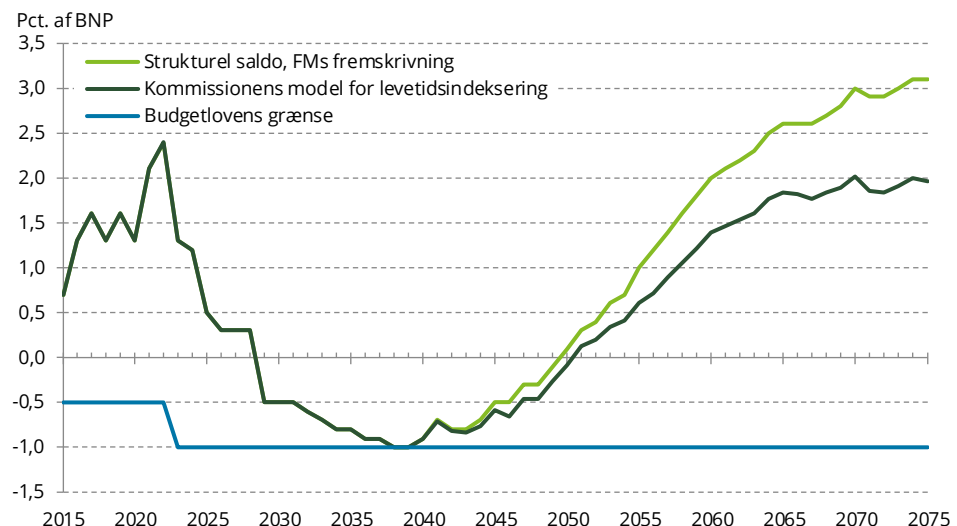
15 års varsel: ændringer i 2045 skal snart aftales

Levetidsindekseringen er indrettet sådan, at forhøjelser af pensionsalderen gøres med 15 års varsel. I 2025 bliver det vedtaget, at pensionsalderen i 2040 hæves til 70 år. Hvis man vil indføre kommissionens anbefalede model, som lempet indekseringen efter 2040, skal man altså i god tid inden 2030 have lavet en ny politisk aftale, så man fra 2045 kan lempe denne indeksering, så pensionsalderen ikke vokser helt i samme omfang som forudsat i Finansministeriets lange frem skrivning.

Anbefalet model svækker off. finanser fra 2040'erne

Følger man kommissionens anbefalede model, vil det gradvist svække den strukturelle saldo fra 2040'erne ift. de forudsætninger, der er for de nuværende beregninger, jf. figur 4. Effekten starter lidt før 2045, pga. efterlønsordningen og andre ordninger, der er hæftet op på et antal til folkepensionsalderen, bliver påvirket, når man flytter folkepensionsalderen i 2045. Ved at løfte pensionsalderen mindre i 2045, kan lidt flere være på disse ordninger i årene op til, hvilket påvirker saldoen før den egentlig forskel i pensionsalder mellem de to indekseringsmekanismer.

Figur 4 Effekt på strukturel saldo ved kommissionens anbefaling for levetidsindeksering

Anm.: Lempelse af pensionsindekseringen svarende til den model, som kommissionen om tilbagetrækning og nedslidning anbefalede.

Kilde: Egne beregninger pba. Finansministeriet og kommissionen om tilbagetrækning og nedslidning.

Effekt stigende efter 2040 – holdbarhed ned med 0,8 pct.

Samlet set svækker forslaget den finanspolitiske holdbarhed med 0,8 pct. af BNP. Saldoeffekten er stigende i tid, også udover renteeffekten, fordi lempelsen af de planlagte løft i pensionsalderen bliver større og større. I 2050 er pensionsalderen løftet ½ år mindre, mens den i 2075 forudsættes at løftes 2 år mindre end den nuværende plan - 72½ år i stedet for 74½ år.

Skal finansieres med fremtidens overskud

Lempelsen af pensionsindeksering kan således indføres uden at anvise finansiering: Fordi effekten først indføres efter 2040, hvor de offentlige finanser har kurs mod overskud, og fordi effekten øges i takt med at der ellers var udsigt til meget store overskud, kan lempelsen *isoleret set* gennemføres med et konstant skatteniveau og med en fortsat vækst i velfærdsudgifterne svarende til det neutrale fremskrivningsprincip. Men i kombination med andre effekter, vil det kunne bidrage til at udhule den finanspolitiske holdbarhed jf. figur 1.

5. Litteratur

Whitta-Jacobsen, H. J., Beck, U. (2023). *Tæt historisk sammenhæng mellem øget velstand og mere fritid*. Analyse. Kraka. <https://kraka.dk/taet-historisk-sammenhaeng-mellem-oegget-velstand-og-mere-fritid/>

Knigge, N. S. (2025). *Råderum til forsvarsudgifter på 3 pct. og fuldt demografisk træk i velfærden*. Analyse. Kraka. <https://kraka.dk/raaderum-til-forsvarsudgifter-paa-3-pct-og-fuldt-demografisk-traek-i-velfaerden/>

Kraka-Deloitte, *Danmark 2050 – fodnote eller fyrtårn*. Small great nation-rapport, Maj 2025